

Synhallucinationer hos synskadade

CHARLES BONNET SYNDROM

Amardeep Singh

Specialistläkare, MD, PhD, FEBOpth
Ögonkliniken Malmö och Lund, Skånes
Universitetssjukhus

Inga potentiella bindningar eller
jävsförhållanden

En berättelse från den verkliga världen...¹

79 årig tidigare mental frisk kvinna med **katarakt**,
kornea endoteldystrofi, och **våt åldersrelaterad**
makuladegeneration (AMD)

Läkemedel mot ångest sedan fler år (utan effekt)

Anledning till ångesten...

1. Singh & Sørensen 2011

En berättelse från den verkliga världen...¹

Söker ögonläkare pga. synnedsättning

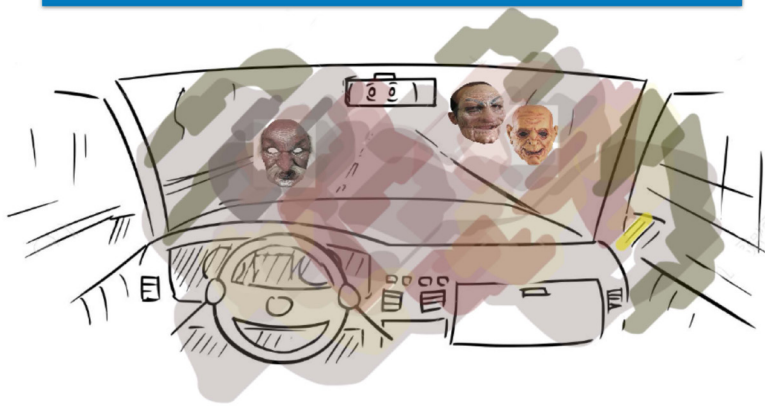
I samband med forskningsprojekt frågas hon om synhallucinationer och diagnosticeras med **Charles Bonnet syndrom**

Får följande behandling:

1. Kataraktextraktion (mot katarakt)
2. Hornhinnetransplantation (mot dystrofi)
3. Intravitreal anti-VEGF (mot AMD)

1. Singh & Sørensen 2011

En berättelse från den verkliga världen...¹

Synförmågan förbättras och synhallucinationerna försvinner efterföljande! Sluttar sedan med sin läkemedel mot ångest

1. Singh & Sørensen 2011

Agenda

- A. Vem var Charles Bonnet?
- B. Vad är Charles Bonnet syndrom (CBS) och hur uppstår det?
- C. Är CBS vanligt förekommande?
- D. Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Vem var Charles Bonnet?

Charles Bonnet (1720 - 1793) var en schweizisk naturalist och filosof

Beskrev i 1769 synhallucinationer hos sin 89-årig farfar som hade nedsatt syn men bevarad kognitiv förmåga som följe av åldersrelaterad katarakt²

Fick själv synhallucinationer som följe av synnedsättning i sen ålder

2. de Morsier 1967

Agenda

- A. Vem var Charles Bonnet?
- B. Vad är Charles Bonnet syndrom (CBS) och hur uppstår det?
- C. Är CBS vanligt förekommande?
- D. Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Vad är CBS och hur uppstår det?

Hallucination: ett sinnesintryck som upplevs som verkligt men som saknar externt stimulus av det drabbade organet

Vad är CBS och hur uppstår det?

Ingen otvetydig definition³

Generellt gäller att **tre kriterier** måste uppfyllas:

1. komplexa, levande och klara synhallucinationer
2. frånvaro av kognitiv svikt
3. nedsatt synfunktion (visus kan vara normal!)

3. Menon et al, 2005

Vad är CBS och hur uppstår det?

Kliniska karakteristika

Vanligaste innehåll: **blommar, människor, geometriska strukturer**

Varaktigheten är som regel några **sekunder till minuter**

Huvudparten rapporterar om **dagliga eller veckovis** symtom

4. Khan et al, 2008, 5. Singh & Sørensen 2011, 2014

Vad är CBS och hur uppstår det?

Kliniska karakteristika

Alla **medvetna** om att hallucinationerna inte är verkliga, men en initial oro vid debut av symtomen är vanlig

Ungefär **30 %** upplever hallucinationerna som **obehagliga**

Endast **12 % av** patienter med våt AMD är **bekant** med CBS

4. Khan et al. 2008, 5. Singh & Sørensen 2011, 2014

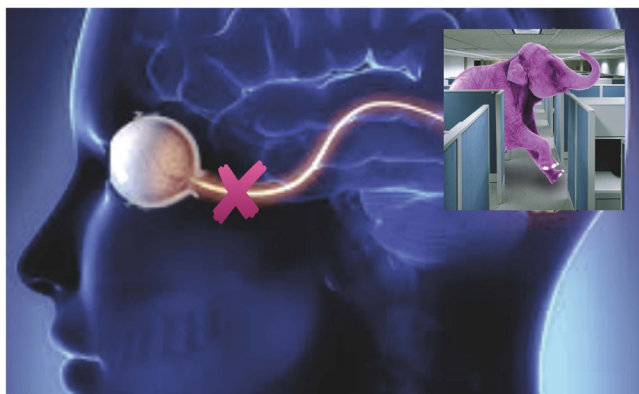
Vad är CBS och hur uppstår det?

Deprivationsteorin

Nedsatt sensoriskt inflöde till synbarken medför att spontant producerade bilder i hjärnan leder till synhallucinationer (lik fantomsmärtor hos amputerade personer)⁶

6. Schadlu et al. 2009

Vad är CBS och hur uppstår det?

Vad är CBS och hur uppstår det?

Riskfaktorer7:

Nedsatt visus är den viktigste faktor vid utveckling av CBS

- CBS särskild vanlig vid BCVA < 0,1 i bästa seende öga

Andra möjliga riskfaktorer:

- **Hög ålder**
- **Social isolering** (nedsatt sensorisk input)
- **Protonpumphämmare** (ex. Omeprazol) hos patienter med avancerad AMD

7. Molander & Singh 2019

Agenda

A. Vem var Charles Bonnet?

B. Vad är Charles Bonnet syndrom (CBS) och hur uppstår det?

C. Är CBS vanligt förekommande?

D. Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Är CBS vanligt förekommande?

Det anslås att CBS ses hos ca. **10 %** av folk med synnedsättning

Ju sämre synfunktion desto högre incidens

Stor spridning av prevalens i olika studier kan bero på

1. brist på enhällig definition
2. skillnad i studiedesign och inklusionskriterier (tx. visusgränser)
3. kulturelle skillnad

Agenda

A. Vem var Charles Bonnet?

B. Vad är Charles Bonnet syndrom (CBS) och hur uppstår det?

C. Är CBS vanligt förekommande?

D. Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Patienterna medvetna om att hallucinationerna *inte* är verkliga

Trots detta är en initial oro vid debut av symptomen vanlig och **30 % upplever beständig obehag** (främst rädsla för att utveckla demens eller annan psykiatrisk sjukdom)

Inga säkra belägg för ett samband mellan CBS och demens

Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Någon säker kurativ behandling finns ej

Den huvudsakliga behandlingen är **KONSERVATIV**:

- informera och lugnande besked (betona att syndromet är **benigt och försvinner vanligvis spontant** efter några månader till år)¹
- maximera kvarvarande synen med glasögon eller hjälpmedel
- råd om kraftigare belysning i hemmet

Är CBS farligt? Finns någon behandling?

Förbättring av synen med kirurgi, laser eller medicinsk behandling kan minska symptom

Psykofarmaka rekommenderas ej i okomplicerade fall da effekten baseras på anekdoter, större randomiserad studier finns inte, och gynnsam biverkningprofil

KONKLUSION

CHARLES BONNET SYNDROM

- är karakteriserad av **komplexa synhallucinationer** hos **kognitivt friska** personer med **synnedsättning**
- är en **uteslutningsdiagnos** som är viktig att känna till för läkare inom många olika specialiteter
- uppträder hos ungefär **10 %** av patienter med ögonsjukdom och är ett underrapporterat tillstånd
- behandlas med **konservativ behandling** som innefattar lindring av patientens oro och informera om tillståndets benigna natur

Tack!

Amardeep Singh
amardeep.singh@med.lu.se